

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal:

Szabó Albert könyvnyomdáiban Kézdi-Vásárhelyt, hova egy a lap beltartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyititéri cikkek stb. intézendők.

Nyititéri cikkek soronként 10 kr-ért közöltnék.

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Előfizetési árak:

Egy évre 6 ft — 4 kr
Fél évre 3 ft — 2 kr
Negyed évre 1 ft 50 kr
Külföldre levele 8 ft — 4 kr
Egyes szám ára 6 kr

Hirdetések díja:

minden egyhasábas garmond-sorért vagy annak térfogatáért 4 krajczár. Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár bélyeg-díj fizetendő.

Ünnepnapok.

Kézdi-Vásárhely, 1889. szept. 4.

Szeptember 2-ika és 3-ika fontos események napjai, nemcsak e hazarészre, hanem az egész országra nézve. Szept. 2-án lepleztett le a Mátyás király szülőházára helyezett emléktábla Kolozsvárt, 3-án pedig az E. M. K. E. számolt be Szamos-Ujvárt a nemzetnek egy évi ténykedéséről. Illő, hogy megemlékezzünk mind a kettőről.

Annak a királynak emléké, ki alatt hazánk nagy és hatalmas vala, ki bölcs, igazságos és hős volt, a legjobb királynak, az uralkodók mintaképének emléké még eddig nem jelezte semmi. A ház, melyben a legnagyobb magyar király először látta meg a napvilágot, ötödfélszáz évig jeltelenül állott. A nemzet tehát tartozását róta le, midőn Mátyás király szülőházát emléktáblával jelölte meg. De ezzel még nem véli e nemzet, hogy eleget tett kötelességének. Állítani fog közadakozásból egy emlékoszlopot, melyre a gyűjtés már javában folyik. Közel 27 ezer forint gyűlt már össze e célra egyes lelkes hazafiak áldozatkészségéből.

Nincs szüksége ugyan Mátyás emlékének arra, hogy oszlopot állítsunk neki. Él az ő emléke a nélkül is kitörülhetlenül a nép szívében. De szükséges ez azért, hogy az utódoknak ama néma szobor minél gyakrabban juttassa eszükbe az ő nemes alakját, dicső tetteit, s minél gyakrabban figyelmeztesse, hogyan kell a hazát szeretni. Kétszeresen szükség

széges pedig napjainkban, midőn válság fenyegeti nemzetünket, hogy tőle tanuljunk hazaszeretetet, bölcsességet.

Szept. 2-ika tehát nemcsak Kolozsvár városának volt ünnepe, hanem az egész magyar nemzetnek a királytól le a legutolsó koldusig. A nemzet megtette a dicső Mátyás iránti kötelességének egyik felét. A ház, hol ő született, meg van jelölve. Remélhető, hogy nem sokára meg fog valósulni az emlékszóbor eszméje is.

A leleplezési ünnepély méltó volt a nagy nevű király emlékéhez. Ott volt kosztorus költőnk, Jókai Mór, Hegedűs Sándor, a kormány képviselőjében Szapáry Gyula gróf és még számos kitűnőség, kik innen másnap Szamosujvárra mentek az E. M. K. E. közgyűlésére.

Valóban méltán tették e két hazafias ünnepélyt egymásután. Az egyiknek jelentősége nem kisebb, mint a másiké. Az első szentelve volt a multnak, a második a jövőnek. A Mátyás-ünnepen erőt merítettünk a multból a jövőre, melyet az E. M. K. E. van hivatva nagygyá és dicsővé tenni. Igen; az E. M. K. E.-től várjuk egy szebb jövő megteremtését; ez fogja megvetni a második ezredév alapját. A mit a Hunyadiak, Zrinyiek, Rákóczyak megszereztek vérről, azt a jelen és jövő nemzedék meg fogja tartani a kultura szelid eszközével, melynek leghivatottabb zászlóvivője az E. M. K. E.

Alig négy éve, hogy megalakult ez a derék

egyesület s már is egy fényes mult áll háta mögött. Óvodákat létesített, iskolákat, népkönyvtárakat alapított, nyelvünk terjesztése körül érdemeket szerzett tanítókat jutalomban részesített, segített a szorult helyzetbe jutott kisiparon, Erdély kincseinek és szépségeinek a nagyvilággal való megismertetése céljából Kárpát-egyletet alakított, s figyelme kiterjedt a székelység égető kérdéseire: a kivándorlásra is. Egy nagy halom feladat áll még előtte, melyek mind tőle várják a megoldást. Mert az alap, melyen szervezkedett, hatalmas; a hatáskör, melyben mozog, nagyon tág. A felsoroltakon kívül még e hazarész sok égető kérdése tőle várja a megoldást. Szóval az E. M. K. E. az az intézmény, melytől e hazarész magyarságának anyagi és szellemi megerősítését várhatjuk.

S bizony hisszük, hogy várakozásunkban csalódnai nem fogunk. Ebben bizni megtanított bennünket az egyesület rövid, de tettekben gazdag multja.

Ennek tulajdoníthatjuk az egylet iránt kezdet óta nyilvánult nagy áldozatkészséget, mely páratlanul áll az egyesületek történetében. Alig öt év óta félmilliónyi vagyonnal rendelkezik az egyesület. S ha a jövőben is megmarad a nemzeti áldozatkészség e mérve, — a miben nincs okunk kétkedni, mert a lelkes vezetők bizonyára találni fognak módot rá, hogy tettekre serkentsék a nemzet áldozatkész fiait — akkor nem fog sokáig késni az idő, midőn a mostani u. n. égető kérdések a feledés homályába fognak letűnni.

A „Székelyföld“ tárczája.

A páholy.

(Francziából.)

(Vége.)

Megérkeznek a színházba; a gyermekek öröme az elragadtatással határos. Berontanak a páholyba és szemekkel elnyelik a nézőtér. Megtapsolják a csillárt, a zenekart, mialatt hangolnak, a páholynyitogató nőt és üléseit, a látszóvevő árusító nőit; mindent megtapsolnak. Harmadikat csemetnek. Hogy oda rohannak a páholy elébe! Nem akarnak leülni. Hogy összeszorulnak! Egymás mellé állnak, karjaikat oda támasztják a bársony ellenzőre, szemüket nagyra meresztve, félstetel kihajolnak a páholyból, ujjongva, vihogva egymásra néznek és kölesönös lökdösődések által figyelmeztetik egymást.

A nyitányt kissé hosszúnak találják ugyan, de azért vannak itt, hogy mulassanak; mulatnak tehát. Ugy tapsolnak, mint a leghivatottabb tapsonezők.

A függöny felgördül. Alig pillantják meg Joabot és Abnert, hangosan felkaczagnak. A közönség meglepetve nézi őket, József ur kétségbeesetten a páholy háttérébe vonul vissza és rájuk piszog, hogy hallgassanak. De ép oly könnyen hallgatásra lehetne bírni az orkánt, a midőn az

ajtók előtt dul. Önkívületben vannak; minden csekélység csak vidámságukat fokozza. Joabot nagyobb szakállá miatt büvészek tartják, míg Abnerről sovány lábai miatt azt hiszik, hogy skót. Lelkesedésük lassanként lehül és miután semmit sem értenek, lassanként megnyugszanak.

József ur úgy találja, hogy Joab, Abner és Jezabel nagyon is sokat beszélnek és keveset mondanak. Szeretne aludni; e vágyát nem bírja többé leküzdeni. Az első felvonás alatt még csak sikerrel küzdött, de remélni sem meri, hogy másodszor is ily szerencsés lesz, és miután igen hangosan szokott horkolni, jobbnak tartja, ha kimegy az utcára és ott pipára gyújtva, megvárja a darab végét, míg a gyermekek elköltik a nekik adott süteményeket.

Midőn ezek a roppant sötét háttérű páholyban egyedül maradnak, kellemetlen érzet szállja meg őket.

— Tetszik nektek a darab? — kérdi Valentin.

— És neked? — kérdi Clemens, ki még nem akarja véleményét kockáztatni.

— Oh, én elég nagy vagyok, hogy láttára jól mulassak; de Istenem, ti mennyire unatkozhattok!

— Én szomjas vagyok.

— Én is. Nem mennék a szabadba? Visszajöhetünk azonnal, nehogy József nyugtalanodjék.

Már künn vannak a folyosón. A kijárat felé tuduló tömegbe vegyülnek. A kijáratnál Clemens,

ki előre megy, hirtelen egy urral áll szemben, ki valami jegyet kínál neki.

— El ne fogadd! — sugja Valentin fülebe. —

Talán még valamit fizetni is kellene érte.

Mindhárman kimennek tehát a színházból, a nélkül, hogy az oda kínált tért jegyet elfogadták volna. És most életükben először vannak kíséret nélkül az utcán.

— Valentin... te félsz?

— Én sohasem félek.

— Én sem. Akarod, hogy most mindjárt visszamenjünk?

— Szomjas vagyok. És agyonkinozzák darabjaikkal az embereket.

— De mégis menjünk vissza.

— Még nem. Ugyis csak a vége lesz mulattató. Ti nem vagytok szomjasok?

— Én úgy érzem magamat, mintha szivacs volna a gyomromban.

— Mernél-e korcsában valamit inni oly emberek előtt, kiket nem ismersz? — kérdi Anatol Valentintól.

— Én... azt mindjárt meg is láthatod. Mennyi pénzetek van?

— Nekem még újév óta megmaradt 43 sousm van.

— Nekem 32.

— És nekem 52. Mennyi ez összesen?

Sok számolgatás után megegyeznek abban, hogy ez mindössze 127 sous-t tesz. Most egy

Az E. M. K. E. lobogóját a lefolyt közgyűlésen szentelték fel. Kíváncsok, hogy a lobogó alá csoportosuljon a nemzet apraja-nagyja. Az E. M. K. E. lobogója a magyar kultúra lobogója. A ki a lobogó alá szegődik, a magyar kultúra bajnokává csap fel. Kíváncsok, hogy a lobogó egyesítse az egész nemzetet a kitűzött nagy cél: a magyar kultúra érdekében.

A Mátyás-émlék leleplezése.

Hétfőn délelőtt 10 órakor megszólalt a kolozsvári főtéri templom nagy harangja, ünnepélyes, mely kongásával istentiszteletre híván az ünneplő közönséget. Csakhamar a templom környékét nagy tömeg lepte el és valóságos bucsujárás indult meg a templomban, melynek belsejébe bárki be-mehetett. Nemsokára megkezdődött a testületek bevonulása. A templom szorongásig megtelt közönséggel. Tíz óra előtt néhány perccel a pap-ság az istentiszteleten pontifikáló püspök után indult s rövid idő múlva megjelent a templomban Lőnhart Ferencz erdélyi róm. kath. püspök az orgona hangjai mellett fényes egyházi kísérettel.

Ezután kezdetét vette az istentisztelet, a mise, melyen Lőnhart Ferencz püspök celebrált.

A „Kolozsvári Dalkör“ Schubert „Es durmiséjét“ énekelte. Offertoriumnak Schubert „O nagy Isten“ cz. művét adta elő a Dalkör.

Tizenegy órakor ért véget az isteni tisztelet, melyet a nagy közönség áhitattal és kegyelettel hallgatott végig.

Tizenegy órakor a vendégek és a közönség a templomi isteni tisztelet után az ünnepélyre vonultak.

Egyenyed 12 órakor kezdődött a leleplezési ünnepély a katonazenekar által előadott „Hunyadi“ indulóval.

Aztán a kolozsvári dalkör és a polgári dalegylet énekelte kiváló precizitással a „Szózatot.“

Mindenki felállott helyéről és fedetlen fővel hallgatta végig a dalt.

Ezután Hegedűs Sándor állott fel, díszmagyarban s előadta alkalmi beszédét, mely elejétől végig, mint történelmi, ugys mint kulturális kép nagy fontosságú munka, díszére való a mai ünnepélynek. Beszédjét többször megszakították a lelkes éljenek.

korcsma elé érnek. A háttérben még néhány üres hely van.

— Menjünk be! — szól határozottan a legidősebb. Csak meg nem esznek bennünket.

— Egy pinczér eléjük lép.

— Mivel szolgálhatok az uraknak?

— Adjon nekünk 127 sous-ért valami inni valót — válaszol Valentin, ököbe szorítva kezét.

— 127 sous-ért, 127 sous-ért? de hát mit?

— Talán többfélést is lehet kapni 127 sous-ért?

— kérdi Anatol mély szakértelemmel.

— Persze.

— Adjon akkor nekünk mindenből valamit.

A pinczér meglepetve távozik és felkeresi főnökét. Megmondja neki, hogy mit rendeltek nála. Az ivóban pereze nagyot nevetnek erre. Minden szem a kicsinyek felé fordul. Egyedül Valentin őrizi meg higgadságát. A gazda egy szokatlan alakú üveget vesz elő, valami szoborfélnék lát-szik és aranysárga folyadékkal van megtöltve, beszurkolva és bepecsételve; szilvaszesz fokhagymával, égetett cukor, angol mustár és kömény. E zagyvalék neve: „Liqueur de bon patriote.“ A szoboralak, mely ez isteni italt tartalmazza, nem lehet másé, mint Gambettáé.

— Itt a legjobb, a mink van — szól a pinczér és a bámuló gyermekek elé leteszi az üveget és három sörös poharat. — Ezt bátran megihatják.

— Ez 127 sous-ért? — kérdi a böles Anatol.

— Épen 127 sous-ért.

Tíz percz elmúltával Gambetta feje már üres volt; az első negyedóra elmúltával már orra is

Ekkor felemelkedett helyéről Jókai s elszalta ez alkalomra irt következő ódáját:

Korvin Mátyás király.

Leáldozott napot felhozni az égre,
Lobbanó villámot vetni festett képre,
Csillagvilág közül vezérfényt kinézni:
Könnyebb, mint Hunyady Mátyást felidézni.

— Szem, a mely meglásson; szív, mely átérezzen,
Kéz, mely rólad írva, közbe meg nem rezzzen,
Kinek van adva? — Volt, a ki tehette: —
„Arany“ volt maga is. — El van már temetve.

— Mi az „én“ világom, mely téged keresget?
Bolygó fény, mely holtak sirja fölött repked.
Szikrák, mik, zord jövő ködéből, a multak
Fényébe menekvő képzeletben gyultak.

De a szó, mely rólad hangzik, ezerré lesz;
Azzal, hogy vele egy egész nemzet érez; —
—Hogy soha szülőföld oly nagyot nem termett;
Oly nagyot, mint királyt, — mint magyart, — mint embert.

Emlékedet im, négy század tartja épen:
El nem fogy, újra él minden nemzedékben.
A nép hisz benned, mint a föltámadásban,
S neved él örökké egy felsőhajásban.

Ez a szerény hajlék látott megjelenni: —
Nagy csillaghullásnak kellett akkor lenni.
„Emős“ tűzfolyója akkor áradt szélyel
„Hadur“ kardja esett alá azon éjjel.

Korona még nem volt gyermeki főd felett;
De csillag ragyogott rajt korona helyett. —
Napnyugoti „három királyok“ azt lesték
S nem tönjén-mirhával, — pallossal keresték.

Ez a csillag őrzött, ez vezetett végig,
Börtönön, verpadon át, királyi szélig.
Ország koronáját elébb nem tetted fel:
Kérdemelted azt királyi tettekkel.

Királya a honnak, vezére a népnek,
Jogaroddal áldád, kardoddal megvéted,
Hazánk koronáját tetted fényes napnak:
Idegen koronák jók voltak drabantnak.

Hajh! nem vert e földben ellenség zászlója
Gyökeret, míg Mátyás volt oltalmazója!
S a hol gesztet hajtott az erős cseh gyarmat:
Nem tépte ki: bölesen bejótá magyarnak.

Országunk ezimerét, míg „hollód“ állt közte,
Mindenki rettegé: senki le nem győzte.
„Félhold“ két szarvával, „sas“ kettős fejével
S két farku „oroszlán“ nem tépheték szélyel.

S míg a sok királyok, hercegek csoportja,
Fejét összedugva, a tanácsot tartja:

átlászó kezd lenni mint valami kis tengeri rák;
egy félóra múlva a „bon patriote“-nak nincs vörös sávja a nyaka körül. A kicsinyek be vannak rugva, mint a kefekötők. Körülveszik, kikérdezik őket. Valentin az asztal körül tánczol. Clemens, kinek szivbaja van, keservesen sir és minden elmenőtől Remuset nénije után kérdezősködik, míg Anatol valami nótára gyujt, melyre véletlenül a sirásó tanította. Az üveg üres; az egész jelenet roppant „lélekemelő“.

Midőn a vendégeket a látvány nem gyönyörködteti többé, a gazda — maga is családapa — a gyermekeket kidobja. Clemens, ki legrészegebb, visszaemlékszik Józsefre és „Athália“-ra. Dühöngve, a falhoz lapulva, lélegzetüket veszítve, „Gambetta“ áldozatai a Gaité-színház oszlopcsarnokához érnek. Az ellenőr útjokat állja; Anatol és Clemens keservesen sirnak, míg Valentin erőszakkal is be akar hatolni.

Hét órakor József a rendőrségnél találja őket, hol épen versenyt horkolnak. József ur épenséggel nem büszke, midőn a kicsinyeket visszaadja családjuknak. Mindenki mást okoz és önmagát hóféherre mossa. Végre minden bajuk Racine az oka.

— Seba! — duzzog Rémuset kisasszony, mi-alatt unokaöcsoseinek a theát készíti. Derék három ember lesz belőlük. A ki az ő korukban három óra alatt Atháliát és a „bon patriote“-t ki tudja állani, az nem fog elveszni soha!

Szegény Racine!

Keresztet félholdtul védni vállvetetten;
Mátyás király így szólt: „én már meg is tettem.“

Országunk határit kiterjeszté meszsze,
Vajda és despota mind lett hűbéresse.
Jajcavár, a Hradzsins a büszke Bécs tornya
A magyar zászlókat hordá meghódolva.

De a kit leküzdött, — a legfőbb ellen, —
Az idebenn lakott: — a régi rossz szellem: —
Atkos visszavonás, — hiu gög hidrája:
Melynek nem a hon, csak önérdéke drága.

„Ur“ helyett zsarnok, „birák“ helyett zsarlók. —
Ugaron az elmék, — vetetlen a tarlok: —
Hamis pénz, hamis hit, kijátszott törvények: —
Nincs oly erős nemzet, kit meg ne törnének.

Te új erkölcsöket hoztál a nemzetbe,
Szellemed lángjával magásra vezetve.
Erényt ápoltd; — hiszen jó e nemzet!
Tiszta buzát arat, a ki konkolyt nem vet.

Tudós, művész vele palotában lakott,
De meglátogatta a szalmás hajlokat:
S ki észszel, ki kézzel, derék munkát végez,
Az állt legközelebb királyi szívéhez.

Szétszórt kötetekben bámuljuk könyvtárát, —
Töredék kövekben fényes Budavárát:
Irott törvény, — népnek ajkán élő monda,
Mily nagy volt a magyar „akkor!“ mind azt mondja.

Hizelgő szavakat nem adott és nem vett:
De fentartá a hont megalkotó elvet:
„Nem szóval, de tettel a hazát szeretni.“
— Dolgozni, — tanulni, — és siklust fizetni.

S mit a nép felőle örökké emleget,
Igazság pallosát, jogosztó mérleget:
„A jog, az igazság, országvilág lássa:
Hogy az a királynak uralkodó társa!“

S ha idegen volt is, kit sujtott a vér-tett,
S magyar és rokon volt, a ki törvényt sértett:
A szenvedőt fogta még akkor is pártul,
S az igazságszegőt eldobta magától.

Mig Mátyás ura volt szép Magyarországnak,
Magyar is ura volt széles e világnak.
A nagy emberekre átszállt ragyogása
És a kicsinyekre két keze áldása.

Sirhatott az ország, mikor eltemette:
Egész fénykora mind ott feküdt mellette;
Urak urasága, pórnak nyugodalma,
Mind azt eltakarta Mátyás király halmá.

Hajh! Te fényes csillag! Én vezércsillagom!
Kit ragyogni láttunk fényes regghajnalon.
Azt hittük, hogy Mátyás fényét látnuk újra;
Egy boldogabb kornak jeléül kigyulva.

A kihez reményink sugarait köttük,
S dicső nagy hazáru álmodtunk fölöttük,
Multunk fényét láttuk visszavarázsolva.
— — Miért kelle lehullnod? Hová tűntél? Hol vagy?

— — Sűrű nagy homálytul szemem elsötétül:
Nem látok egy nyomra jövendők ködétül:
Egyik sirkötül a másikhoz vándorlok:
S utána tőprengok: mi minden elporlott!

Fényes multunk szélnek átadott pozdorja:
Dicső Mátyás hamvát a vihar széthordja.
Ha mi nem keressük, tán ő keres minket.
S porszemai hazánk sorsán aggni intnek.

Vajha e szent hamyból jutna minden szivbe
Egy porszem, mely minden honfit egyesítne;
Egy nagy gondolatban új életre kelve:
„Mi földön idézt, az a hon szerelmé!“

Jókai ódáját hosszas, viharos éjzenzéssel kísérté a közönség. A lelkes tetszészaj közepett huhott le a lepel az emléktábláról.

Most, a leleplezés után, Hegedűs Sándor szólt. Pár lelkes szóval utalt a kegyeletes emlék fontosságára, a l b a c h Géza kir. tanácsos polgármesterre bízva az emléktáblát.

Szapáry Gyula gróf Kolozsvártt.

Földmivellésgyi miniszterünk Szapáry Gyula gróf, szombaton Kolozsvárra érkezett, hogy mint a magyar kormány képviselője, részt vegyen a Mátyás király szülőházára emelt emléktábla leleplezési ünnepélyén. A minisztert Kolozsvár város közönsége lelkes fogadtatásban részesítette. A kolozsvári hivatalok, hatóságok, tanintézetek, egyesületek testületileg tisztelegtek a miniszternél. A miniszter megsejmelte a tenyészállat-kiállítást,

hol kiváló jeleit adta hazarészünk gazdasága iránti érdeklődésének. Az erd. gazdasági egyesület kiállítási szakosztálya fényes bankettet rendezett tiszteletére, mely alkalommal a miniszter is poharat emelt. Felköszöntőjében kizárólag Erdély gazdasági viszonyaival foglalkozott, s azért a reánk nézve érdekes beszédet ide iktatjuk egész terjedelmében. Beszéle így hangzik:

Örömmel jelentem meg az erdélyi gazdasági egyesület meghívására ezen kiállítás megsejmlésére s örövendek, hogy ez alkalommal — hosszú idő után — ismét viszont láthatom e helyet.

Erdeme főképp e hazarész fiainak, hogy politikai tényezői minden viszontagság között, minden körülményekben megtartották magyar jellegüket.

Sem erőszak, sem hiszélés nem bírta reá, hogy nemzetiségéből kivetkőzzék.

Fontos helyzete van e hazarésznek első sorban stratégiai szempontból. Nem hiába mondott szó az, de úgy van valóban, hogy a ki Erdélyt bírja, az bírja és uralja annak környékét is.

Fontos e helyzete mellett a kulturális missziója. Más Erdélynek a története s másképp fejlődtek ebben kulturális viszonyai is, mint az anyaországban.

Kötelessége a magyar kormánynak, hogy az ország minden részének viszonyaival megismerkedjék, megismerkedjék az erdélyi részekével is. (Hosszas éljenzés.)

Nem azért kell megismerkednie, hogy különbséget létesítsen a két országrész között, de nem is azért, hogy a különbséget minden tekintet nélkül megszüntesse, hanem azért, hogy a viszonyokat megismerve bajoknak orvoslására legyen. (Sokáig tartó éljenzés.)

Mindenekfelett legjobb erre nézve a személyes megismerés. (Eljenzés.)

Idejövetelem célját ez a megismerés képezi, nemcsak azért, hogy a haladást lássam, hanem, hogy a hiányokat is és ezeknek segítségére legyek.

Tudom, hogy a gazdaság körében az erdélyi részekben vannak bajok, még pedig nagy bajok. Így most a rossz termés, az állatok közti járvány, a fillokszera. (Úgy van.)

De ezen bajok léteznek nemcsak e részben, nem csak ezen országban, hanem egész földön. Németországban épen úgy, mint Franciaországban, sőt ezekben még talán nagyobb mértékben.

Épen, mert ezen bajok oly általánosak, nem lehet azt gondolni, hogy egyszerre segíthető legyen.

De ha megszüntetni teljesen nem lehet, lehet-e segíteni rajta, lehet a bajokon könnyíteni.

A gazdasági állapotok megjavítására legtöbbet munkálhatnak az egyesületek, a gazdasági egyesületek.

Ismerek a gazdasági egyesületek működését, mert több mint harminc éve foglalkoztam egynek élén. Tudom, hogy gazdasági egyesület csak úgy válhatik segítségére, ha tagjai buzgón közreműködnek a munkában.

Az erdélyi gazdasági egyesület tagjai szorgalmasan végzik kötelességüket. Működésük eredményes voltát tapasztalhatjuk nemcsak a kolozsvári kiállításon, de tapasztalhattuk Budapesten is, tapasztalhattuk a párisi kiállításon is, mikor ott részt vettek mily buzgósággal viseltetnek az ügy iránt.

Azért az egyesület működésére, munkálkodására sikeres eredményére emelek poharat.

Különfélek.

— **Kinevezés.** Ft. Lónhart Ferenc püspök ur ő nagyméltósága méltóságos Hatolykai Pótsa József főispán urat a sepsiszentgyörgyi róm. kath. egyházközség főgondnokává nevezte ki. A kinevezési okmányt az egyháztanács a plebános vezetésével mellett ünnepélyesen kézbesítette ő méltóságának.

— **Czukorgyár.** Mint megbízható forrásból értesítenek, egy czukorgyár felállítása van tervben Kézdi-Vásárhelyt. A terv kivitele persze attól van feltételezve, hogy a gazdaközség hajlandó-e mintegy 2000 hold földön czukorrépat termelni. Részünkről azt hisszük, hogy örömmel fog gazdaközségünk czukorrépa termelésre vállalkozni s így tehát a gyár felállításának nem fog semmi útjába állani. Gratulálunk dr. Neumann bereczki orsz. képviselő urnak, mert a terv tőle származik.

— **Sétatér.** K.-Vásárhely városa nehezen nélkülözte s nélkülözi a sétatérét. Nincs e városnak egy közhelye, melyen közönségünk napi munkája után üdülést szerezhetne s a forró nyári napok tikkasztó hősege elől árnyékot találja. Ez a kérdés évek során többször felmerült úgy a közönség, mint a képviselőtestület kebelében s ha jól emlékszünk még egy bizottság is lett kiküldve a sétatér ügyében, de alkalmas hely hiányában a sétatér létesítése elhalasztatott. Most mióta a város tulaj-

donát képező ugynevezett Winternicz-féle telek üresen áll, ismét kezdenek a városban foglalkozni a sétatér eszméjével s mint biztos forrásból értesülünk, a k.-vásárhelyi takarékpénztár, mely eddig is annyi jelét adá közügyeink iránt való meleg érdeklődésének és áldozatkészségének, hajlandó lenne a sétatér s annak szomszédságában egy uszodát, meleg- és gőzfürdőt kiépíteni, és e célra a szükséghez képest 10—15 ezer frtot előlegezni, ha a város az említett telket e célra, bizonyos feltételek mellett, átengedné. Mi csak gratulálhatunk e szép és hasznos eszmének s a legmelegebben ajánljuk a városi képviselőtestület figyelmébe.

— **Árvizek.** A mult heti óriási esőzések, úgy a szomszéd Csikmegyében, mint minálunk nagy árvizeket okoztak. A mint a hozzánk érkező tudósításokból értesülünk, megmérhetetlenek a károk, mit a megdagadt patakok és folyók mindenfelé tettek. Különösen a Káson völgye szenvedett sokat a Káson vizétől. Itt a víz a völgyet és utakat elöntve, a hidakat elsodorva, a közlekedés néhány napig teljesen megakadt. A szárazpataki határt annyira összekuszálta, hogy ott a földeket egészen újból kell majd tavasszal kimérni, mert jelenleg az egész határ egy roppant iszap és sártenger, melyen sem meggyéket, sem határköveket megkülönböztetni nem lehet. Általában mindazon székely községek, melyek viz mellett fekszenek, nagyobb károkat szenvedtek a mult heti vízáradástól, melyhez hasonlóra még a legöregebb emberek sem emlékeznek.

— **Az E. M. K. E. lobogója,** melyet folyó hó 3-án szentelték föl Szamosújvárt az egyesület közgyűlésén, a napokban volt néhány óráig Budapesten Oberhauer váciutczai kirakatkában kitéve s — mint egyik fővárosi lap írja — méltán nagy feltűnést keltett a közönség körében. A nemzeti színű selyem zászló 180 méter magas és 2 méter széles. Egyik oldalán Magyarország védasszonyát látjuk 85 centiméter nagyságban, a legkiválóbb magyar eredetű művész, Dürer Albert rajza szerint. A túlsó oldalon két angyal tartja a szent koronát s az E. M. K. E. czimerét. Itt a paizsalak mintájával a Mátyás király palotájából megmaradt magyar czimer szolgált, melyet a nemzeti múzeumban őriznek. Mind a két oldalon széles arany díszítés képez keretet, melynek előképét egy az iparművészeti múzeumban őrzött XVI. századi magyar himzés képezte. Az összes díszítések így tiszta magyar ízlésben készültek s az egészek jellegét fokozza, hogy Oberbauer ur a régi magyar himzésekből Radics Jenő, az iparmúzeum igazgatójának utasítása alapján felhasználva a sajátos ötleteket, melyek csak XVI. századi magyar munkákról ismeretesek. Az összes alakok a legfinomabb arannyal és selyemmel varrva, lapos öltéssel, sehol ugynevezett applikáció nincs alkalmazva, úgy, hogy az eredeti rajzok, melyeket Cserna Vincze erdélyi művész készített, a főt említett minták felhasználásával a legsikerültebben érvényesültek, és a himzöttű csakugyan versenyez a festőcséttel, mint a XVI. század remekénél. 28 egyvén dolgozott szakadatlanul két hónapig e kiváló munkán. Az E. M. K. E. büszke lehet, hogy az első iparművészi feladat, melyet kitűzött, oly módon lett megoldva, hogy az hazai iparunk dícsőségére szolgál.

— **Az országos honvédségélyező-egyesület** Kovách László martonfalvi birtokosnak 15 frtnyi segélyt nyújtott, mint 48—49-iki huszártisztnek.

— **Apróságok a „persa napok”-ból.** Budapesten is volt persa rendezés. A legnagyobb kiűntetést József főherczeg és Tisza Kálmán miniszterelnök kapták, a sah gyémántos arczképét, a mit csak legfőbb személyiségeknek szokott megkülönni a persák uralkodója. Báró Goumoens Gusztáv vezérkari alezredes kérte föl a sah arra, hogy vigye át Budára ezeket. Tisza Ostendében lévén, számára hátrahagyta a palotában; József főherczegnek azonban személyesen nyújtotta át. A főherczegnek nagyon megtetszett a ragyogó keretű arczkép, mely csontra van festve, zománcozmunka fényével bír s a sahot férfikora delén ábrázolja; a főherczeg rögtön föl is tette a nyakába az e célra szolgáló antique moire szalagon, mert a sah szereti az arczképes nagy rendjelet előkelőségek nyakán látni. A főherczeg e gyémántos arczképpel jelent meg a sah távozásakor a perronon is, a mit a sah örömmel vett észre; de egyszersmind azt is észrevette, hogy a miniszterek egyike — Baross Gábor — nem tűzte föl az általa ajándékozott persa rendjelet, a hogy az etiket kívánja, hanem csak a vas-korona-rendjellel jelent meg, kivéve Pejacevich hadtestparancsnokot. A sah ezek láttára összevonta szemöldökét és a derék persa udvarmester ugyancsak hálálkodott magában, hogy nincs a királyok királyának kezében megint egy jóféle ki-

vont huszárkard... A két kis etiket-sőrelem a persa urak közt is nagy feltűnést keltett és a két budapesti ur a bucsu perczekben fejére vonta egész Persia nehezét, a mit különben Baross könnyen el fog viselhetni, csak jól beüssön a zóna, valamint Pejacevich is, csak verjük meg a muszkát. — A kis Aziz szultánról, a sah kegyenczéről, majdnem annyit beszélnek, mint uráról. Így többek közt beszélnek, hogy a kis szultán egy ízben betért egy Dorottya-utczai cipőkereskedésbe, a hol a karlsbadi gyártmányok annyira megnyerték tetszését, hogy nyomban hat párt rendelt meg. Tudatta, hogy a cipőket majd udvarmestere fogja otthon kifizetni, a mely kijelentést persze a kereskedő és egész személyisége hódoló hajlongással vett tudomásul. A fiuval volt egyik persa erre hóna alá vágta a cipőket és eltávoztak. A kereskedő felküldi számláját az „Angol királynő”-hez, de ott a cipőkről eleinte semmit sem akartak tudni; végre hosszas huza-vona után kifizettek két párt, de a többi nem voltak hajlandók kifizetni. A négy pár lábbeli árán önkénytelenül udvari szállítótá avaszirozott cipész most nem tudja, hol pörölje be a „bicezzelő” szultánt.

— **Az elpusztíthatatlan bacillus.** Párisban a mult napokban tartott orvosi kongresszuson behatóan foglalkoztak azzal a kérdéssel, hogy mikép lehetne a tüdővész gyógyítani, vagy legalább enyhíteni. A tanácskozás folyamán felmerült az a nézet, hogy a bacillusok az ember legtöbb táplálékával: a hússal és tejjel jutnak az emberi testbe. A kongresszus Dujardin-Beaumez és Germain Sée tanárokat bízta meg, hogy ez irányban vizsgálókat eszközöljenek. A tanárok arra az eredményre jutottak, hogy a bacillusokat a tejből és húsból nem lehet kiirtani, még megfőzés által sem, mert a bacillusok csak 110 foknál pusztulnak el, ha pedig a tej és a hus ily magas hőfok mellett főzteszék meg, tápláló képességüket teljesen elvesztették.

— **Feltámadt halott.** Borzalmas eset történt a mult héten szerdán, Neisse helységben; a honnan egy Mutner Anna nevű munkásnő holttestét vittek koporsóban kétlovas kocsin, Schwammelvitze felé, hogy az ottani temetőben örök nyugalomra helyezték. A kocsit mellett jobbról és balról haladtak a halottvivők s az elhalt rokonai és ismerősei. A menet lassan ment előre s a halottvivők egy-egy kaparáshoz hasonló zörejt hallottak a koporsóból. Azonnal megálltak és néhány bátrabb férfi kinyitotta a koporsót. Az asszony nyitott szemmel feküdt benne; a jobb oldalon, hol keze a czombot érintette, a halotti ruha össze volt szaggatva s a hús vértett. Az asszony később lassan meg is mozdította karját. A menetet nyitott koporsóval visszatért. A feltámadt halottat az ágyba fektették s a mint a test kissé felmelegedett, az asszony zemei könyekkel teltek meg, zokogni kezdett, de beszélni nem tudott. Másnap reggel megivott egy csésze kávé s így szólt: „Mily rosszszul voltam, de többet akkor még nem tudott beszélni. Azóta valószínűleg már teljesen magához jött.

— **„Nevezetesebb bűnesetek”** cím alatt Kossuthány Géza törvényszéki bíró által szerkesztett vállalatból megjelent az első kötet, mely a budapesti törvényszék levéltárában őrzött iratok nyomán érdekfeszítően írja le az annak idején nagy szenzációt keltett Erny-féle gyilkosságot. A czimlapon a bűnpör egyik hőseinek, a galaczi fogházban megmérgezett Rydel Gotthardnak arczképe látható. A munkában megtalálja a bíró, az ügyvéd, a rendőr s a társadalom minden művelt tagja azt az anyagot, mely egy tapasztalatlan értelmesebb vagy óvatossabb teszi. Olvasmánynak pedig érdekfeszítőbb bármely regénynél. Ára 1 frt. Megrendelhető a Lampel-féle könyvkereskedésben Budapesten.

— **„Dalkönyvecske”** elemi és felső-népiskolák használatára. Ily cím alatt szerkesztett és adott ki egy házagot pótló kis könyvecskét Hoós János, dévai áll. tan.-képezdei zenetanár. A kis könyv 40 oldalon 35 egy és több szólamu daltartalommal jelent meg, nagyobbára Pósa Lajos gyermekverseire írva. A versírók közt találjuk Gyulai Pált is, a kinek 2 bölcsődalát zenésítette magá a szerkesztő-kiadó. A könyvecske kiállítása csinos. A dalok egytől-egyig eredetiek, a mi minden-esetre nagy érdeme, hogy nem más könyvekből merítette tartalmát; nem foglal magában idegen zamatú és átültetett dalokat, hanem olyan gyermekversírók költeményeire írott eredeti dalokkal gazdagította gyermekdal irodalmunkat, a kiktől tudva van, hogy a gyermek kedélyvilágának legelterjedtebb titkait is ismerik. Épen azért melegen ajánljuk a kis könyvet a művelt családoknak, valamint a tanítóknak is az iskolai énektanítás segédeszközüül. Ára 25 kr és megrendelhető Hoós János szerkesztő-kiadónál Déván (Hunyadmegye.)

RÖVID HIREK.

A bérkocsisok ellen Brassó város rendőrsége a legszigorúbb óvó rendszabályokat léptette életbe; többek közt minden bérkocsisnál számlakönyvet hozott be, így akarván az idegeneket megvédeni a bérkocsisok zsarolásai elől. — Az ózónatárifa a fővárosi családok és tolvajok egy részét is mozgósította. Közlebről Brassóban három hamis kártyajátékot keritettek kézre, kik Budapestről zónáltak Brassóba. — Nagy botrány történt a napokban a csabai zsinagógában. A kántor és egy kereskedő összevesztettek, felpofozták egymást s még mások is beleavatkozván a dologba, óriási verekedést támadt. Végül a kántort kilökték s bucsuzól egy kövel beütötték a fejét. — Szegeden egy 8 éves fiúnak töltött puská akadva a kezében, játszani kezdett vele. Megfogta a puská agyát, fölnyitotta a sárkányt, a 12 éves cselédleánya pedig belenézett a csőbe. Ekkor a puská elsült s a leánya fejét szétvetette. — Pétervár, az orosz főváros, úgy kiterjedés, mint a lakosok száma tekintetében évről évre hanyatlak. A legutóbbi 7 év alatt 28 ezerrel apadt az orosz főváros lakosságának száma. — Óriási árvizek voltak közlebről Yokahamában. 10 ezer ember vesztette el életét és 20 ezer ember lett hajléktalanná. A lakosság nyomora leírhatatlan. — Az északamerikai Egyesült Államokban az utóbbi 20 év alatt több mint egy millió házasságot bontottak föl. — Szűcs veszprémmegyei községben a napokban tűz volt s 27 ház égett le. Hír szerint 1 ember a lángok közt lelte halálát. — A leggyorsabb tengeri hajó most kétségkívül a „City of Paris“, mely 5 nap, 19 óra és 18 perc alatt tette meg az utat az Océánon át, tehát gyorsaságban felülmúlt minden eddigi hajót. — A párisi világkiállításban összesen 56.012 kiállító vett részt, kik közül 37.505-öt fognak kitüntetésben részesíteni. — Nevelői állásra hirdetett pályázatot 400 frt fizetés és teljes ellátás mellett egy gömörmegyei előkelő család. Nem kevesebb, mint 87 pályázó jelentkezett ez állásra, kik között a legtöbb tanítói, sokan polgári iskolai, néhányan gymnasiumi tanári oklevéllel bírnak.

Közigazdaság.

A ideai termés Magyarországon fedezni fogja ugyan nemcsak a belföld, hanem Ausztria szükségletét is, az aratás eredménye azonban egyes,

néha egymás mellett fekvő vidéken mégis oly elűtő s váltakozó, hogy Magyarországon egyes, ha bár nem is nagyobb területeken, már ma is nagyon érezhető az inség. A belügyminiszteriumhoz s a földmívelési miniszteriumhoz az utolsó napokban hivatalos jelentések érkeztek, a melyek a kormányának beavatkozását fogják szükségessé tenni. Zemplén és Abaujmegye felső részében, továbbá Trencsénmegye északi részének néhány völgyében s Erdélynek is néhány vidékén oly keveset eredményezett az aratás, hogy nemcsak kenyérre s vetőmagra nem jutott, hanem hogy különösen igen nagy a hiány takarmányban. E hátrányos állapotot segitendő, az illető miniszteriumok most beható tárgyalásokat folytatnak. Baross kereskedelmi miniszter elhatározta, hogy a magyar államvasutak vonalain szalma önköltségen szállítások az inséges vidékekre s legközelebb felszólítás intéztetik a gazdasági egyletekhez, hogy nyilatkozzanak azon gazdák, kiknek szalmában s egyéb takarmányban feleslegük van, mennyit s mily áron tudnak átengedni, hogy ott, a hol szükséges, minél előbb segély nyújtsassék.

A honvédség bórnemű szükséglete és a kisipar. A honvédelmi miniszterium kebelében Gromon Dezső államtitkár elnöke alatt pénteken szaktanácskozmány tartott azon kérdés megvitatása tárgyában, mikép lehetne a hazai kisipart a honvédség bórnemű cikkeinek szállításánál béke és háboru idején részletetni a nélkül, hogy háboru esetén a csapatok harczképessége veszélyeztetnék. A szaktanácskozmány pozitív megállapodásra nem juthatott, mert az érdekelt ipartestületek még eddig nem nyújtottak be oly tervezetet, mely garancziákat foglalna magában arra nézve, hogy a katonai szempontból elengedhetlen feltételek háboru esetén is teljesíthetők lesznek. A kormányképviselők ez alkalommal ép úgy, mint az 1887-iki értekezleten hangsúlyozták, hogy a kormány hajlandó az összes szükségletet, vagy annak egy részét a kisiparosok szövetségének a körülményekhez képest az esetben átengedni, ha a kisiparosok oly szervezetet képesek felmutatni, mely a feltéte-

leknek megfelel. E szervezetben a tervezők szerint nemcsak a kisiparosok, hanem, mint anyagszállítók, a hazai timárok és bórgyárosok is részt vennének. Ezen feltételek, habár lényegükben az iparkamarák ismerik, a tanácskozmányban előadott kívánsághoz képest most újabban is, és pedig legközelebb, közöltetni fognak a kereskedelmi miniszter utján, a mibe az érdekelt iparos kiküldöttek teljesen beleungodtak.

Felölös szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Ifj. Dobay János.

Hirdetmény.

Alattirt tisztelettel tudatom, hogy **300 darab berke-juhóm van eladó** 1–5 évesek. Ép, egészségesek, a havasi legelőről való. Levél által is értekezhetni.

Kovácsnán, 1889. szeptember 2 án.

1—3

Ifj. Deák Károly.

BOR-ÁRULÁS

nagyban és kicsinyben

100 literen felüli mennyiségben.

Vizhez való jó asztali bor	12—14 frt.
Medgyesi ó-bor	22
1882-beli fehér bor	26
Villányi vörös bor	34
1885-beli finom muskotály	45

Literes üvegekben is a fenti borok a legjutányosabb árért árukatnak

Papp Ferencznél.

Brassó,

10—10

nagy-utca 504. ház-szám.

Az „Albina“ takaré- és hitelintézet brassói fióktelepe

átvesz takarékbetéteket

és ha ezek legalább három hóig az intézetnél hagyatnak, azok után

minden utólevonás nélkül tiszta 5% kamatot

fizet.

A legkisebb betét 50 kr. A kamatok félévénként, január 1-én és július 1-én tőkésítettnek. A kamatozás a betétet követő naptól kezdődik és a felvétel előtti nappal végződik; tizenöt nappal rövidebb tartamú betét után kamat nem fizetetik.

Betétek, felmondások, pénzfelvételek és visszafizetések a m. kir. posta utján is eszközölhetők és az intézet által mindannyiszor posta fordultával franko intézetnek el.

A betétek névre, betűre stb. szólhatnak, avagy aképen is kiköthetők, hogy a kifizetés csak egy bizonyos személy kezéhez, vagy egy bizonyos esemény beálltával (mint nagykorúság, házasság stb. esetében) történjék.

500 frtig a visszafizetés látra történik. Nagyobb összegek a történet egyezményhez képest előbb felmondandók. Három hónál rövidebb betétek rövid felmondási határidőkre 4 százalékkal, betétek bármily magasságban, melyek látra fizetendők viszsza, 3½ százalékkal kamatoztatnak.

Nyilvános egyházi és iskolai alapoknak

és mindazoknak, kik biztos és jövedelmező értékpapirokat kívánnak birni, kiválóan ajánlhatók

az „Albina“ takaré- és hitelintézet 5%-os záloglevelei.

Ezek a budapesti tőzsdén jegyeztenek és

minden levonás nélkül 5%-ot kamatoznak és legnagyobb biztosítékot nyújtanak,

miután azok 1) egy több mint háromszoros értékű jelzalog által (tehát gyámhatósági biztosítékon fölül), 2) a törvény szerint előszabott 200,000 frtnyi záloglevél biztosítékú alap által és 3) az egész intézeti vagyon által fedezve vannak.

A kamatszelvevények félévénként január 1-én és július 1-én az intézet pénztárainál Nagy-Szebenben és Brassóban, valamint a „Kereskedelmi bank“-nál Budapesten váltatnak be.

A záloglevelek legkésőbb 30 év alatt kisorsoltatnak és névértékben beváltatnak, — ezen záloglevelek

500 és 1000 frtos darabokban, 99 árjegyzés szerint,

az „Albina“ takaré- és hitelintézet brassói fióktelepénél kaphatók, mely fióktelep

a Székelyföld t. cz. timármestereivel ezennel tudatja, hogy egy kitünően berendezett nyersbőrraktárt tart bizományban, a hol folyton legjobb minőségű

száraz ÖKÖR- és TEHÉNBŐRÖK, PITTLING és KNEIPENEK kaphatók.

Ezen Brassóban levő legnagyobb raktár gazdag választéka, kitünő minősége és jutányos árainál fogva, mely nagy és tömeges forgalomra számít, **vevőknek nagy előnyt biztosít.**

Bővebben értekezhetni naponta 8—2 óráig az „ALBINA“ takaré- és hitelintézet brassói fióktelepe üzlethelyiségében, Brassó, főter 91. sz. a.

15—